

Rugstreeppadden luisteren, schatten en tellen

Gerard Smit

Sinds enkele jaren volg ik de rugstreeppad in de uiterwaarden bij Culemborg. Op mooie voorjaarsavonden rij ik met de fiets over de dijk en luister ik waar de dieren roepen. Het is zeker niet altijd raak. In periodes dat de dieren elders in het land volop actief zijn is het in de uiterwaarden soms opvallend stil. Het omgekeerde komt ook voor. De dieren beginnen in de zomer ineens weer te roepen terwijl de piekperiode elders alweer over lijkt. Het afgelopen jaar heb ik de dieren op enkele plekken eens intensiever gevolgd. Eén van die plekken was een bouwplaats waar de dieren vorig jaar voor het eerst te horen waren.

Uiterwaard

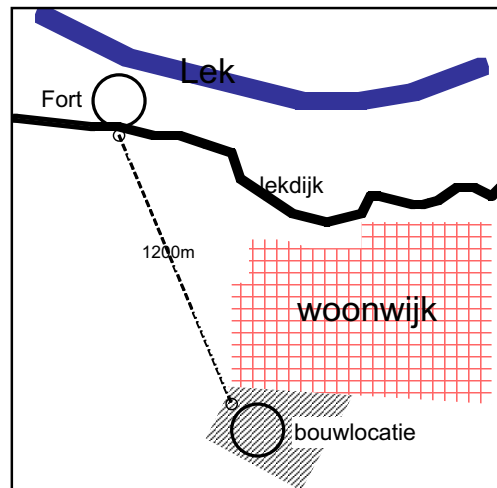
In 2005 riep een groot koor vanuit een plas bij Fort Het Spoel. Het koor moet uit enkele tientallen dieren hebben bestaan. Het was in het nabijgelegen Everdingen nog op een afstand van 2,5 km duidelijk hoorbaar! De laatste twee jaar lijkt de omvang van het koor echter sterk afgenomen. De plas bij het Fort bestaat uit een laagte die in de winter en het voorjaar gevuld is met water. De plas droogt echter in de zomer op en dit droogstaan kan een reden zijn voor de afgenomen omvang van het koor.

Ook in 2007 is de plas in de zomer opgedroogd. De laagte raakt in de zomer begroeid met een ruigte waarin de kleuren van kattenstaart en zwanebloem domineren. De laagte lijkt vanaf de dijk geheel droog. Als je er doorheen loopt blijkt dat er echter toch kleine plasjes overblijven. Deze kan je het beste omschrijven als plekken drassig grasland waarin je laarzen ca 10-15 cm diep in wegzakken. Na enkele dagen met veel regen ontstaan er weer grotere plassen. Hoelang deze blijven staan is vooral afhankelijk van het waterpeil in de Lek. Bij een laag waterpeil zakt het water in enkele dagen alweer weg tot er weer een paar drassige plekken overblijven.

De eerste kooractiviteit vond vorig jaar plaats op 6 mei bij een zwoel avondje met motregen. Drie mannetjes riepen aarzelend vanaf de laagte. Op de Lekdijk trokken enkele dieren richting uiterwaard. Na enkele dagen groeide het koor tot een maximum van ca 15 dieren. Op 18 mei werden op meerdere plekken in de plas zo'n 50 eisnoeren geteld. Eind mei was het stil.

Op 10 juni was de plas grotendeels drooggevalen. Op een kleine drassige plek zwommen tussen het gras echter nog enkele tientallen larven. Vijf dagen later, na veel regenval, begon de kooractiviteit opnieuw. Vanaf de dijk schatte ik de omvang op circa 10 dieren, maar toen ik rustig om de plas liep bleken er meerdere groepjes dieren te roepen en kwam ik op een maximum van 20 roepende dieren. Een paar dagen later telde ik 12 nieuwe eisnoeren in de inmiddels volgelopen plassen. Ook vond ik op plek met 10 cm water liggend op het gras 20 eiklonpen van groene kikker. Eind juni nam de activiteit weer snel af en vielen alle plasjes ondanks de vele regen weer deels droog. De waterstand in de Lek was laag. Op regenachtige

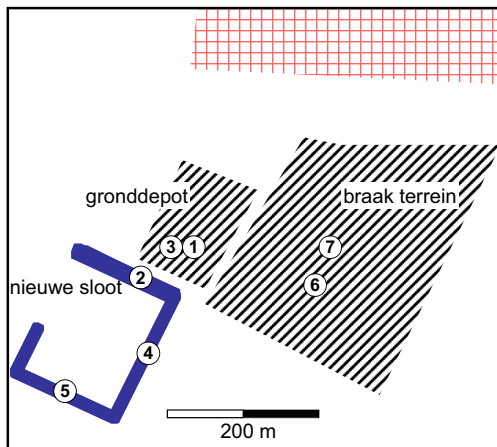
avonden riepen ten hoogste enkele dieren. Totdat op 5 juli na zeer zware regenval de gehele laagte weer vol water stond. Een kootje van 5 dieren was actief en over de gehele plas waren larven te vinden die de lage waterstand blijkbaar hadden overleefd. In de week erop is waarschijnlijk weer een enkel eisnoer afgezet, want er waren weer enkele hele kleine larfjes te vinden. Na mijn vakantie vond ik begin augustus enkele juveniele rugstreeppadjes rond de plas en zelfs enkele jonge groene kikkertjes, hoewel de plasjes in juni vrijwel droog hebben gestaan. Blijkbaar hebben de larven in een paar centimeter water tussen het natte gras kunnen overleven. Hoewel ik ten hoogste 20 dieren heb horen roepen (klasse 2) is het totaal aantal eisnoeren dat gedurende het seizoen in de plas is afgezet 60-65. Nog geen 10% hiervan heeft echt nakomelingen opgeleverd.

Figuur 1. Schematische weergave van de nieuwe woonwijk met de bouwlocatie, dijk en uiterwaarde.

Bouwlocatie

Op een grond- en materiaaldepot bij een bouwlocatie (1) op zo'n 1200 m van de uiterwaard werden in begin mei voor het eerst rugstreeppadden gehoord, een koor van circa 20 dieren verspreid over verschillende ondiepe plasjes. Enkele dagen later vond ik 12 eisnoeren. Het grootste deel van de plasjes droogde in mei weer uit. In enkele diepe vrachtwagensporen in

Figuur 2. Schematische weergave van de bouwlocatie. De nummers in de tekening corresponderen met de genoemde locaties in de tekst.

de modder overleefden echter enkele honderden larfjes, afkomstig van 2 eisnoeren. Eind juni kropen de eerste juveniele diertjes uit het water. Op 3 juni doken de padjes op bij een net gegraven sloot direct langs het depot (2). Ik schatte het koor op 5-10 dieren, maar telling leverde 20 dieren op. De week erop zijn minstens 4 eisnoeren afgezet en later telde ik zo'n 5.000 larven langs de oever. Eind juni hebben de gemetamorfoseerde diertjes het water verlaten. Half juni was het ook weer raak op het depot (3). Door de regen waren nieuwe plassen ontstaan en ik telde 20 dieren, waarvan 3 in amplex. Twee dagen later waren 13 eisnoeren afgezet, in de dagen erna kwamen daar nog twee bij. Na regenbuien begin juli waren weer enkele roepende dieren te horen en werden 3 nieuwe snoeren afgezet. Alle plasjes droogden in juli echter uit voordat de metamorfose kon beginnen.

Half juni waren ook plassen ontstaan in een net gegraven droge sloot (4 & 5) bij het depot. Hierin heb ik niet meer dan 6 roepende dieren geteld, maar zijn wel 14 eisnoeren afgezet. Later schatte ik het aantal larven op 10.000. Half juli vielen echter ook deze plasjes snel droog, maar honderden larfjes slaagden erin tijdig te metamorfosereren (zie filmpje op de RAVON-website).

Begin juli doken de dieren ook op bij plassen (6 & 7) op de nabijgelegen bouwlocatie. Op regenachtige avonden zijn niet meer dan 3 dieren gezien. In juli zijn ook hier nog enkele eisnoeren afgezet. Dit heeft nog enkele honderden juveniele diertjes opgeleverd.

Op en rond de bouwlocatie zijn binnen een straal van 200 meter meerdere koortjes gehoord. De dieren bleken zich gedurende het seizoen steeds te verplaatsen naar nieuwe plasjes, waar nog geen larven in zaten. Het grootste aantal dieren dat op een avond riep was 20 dieren. In totaal zijn er echter naar schatting zo'n 50 eisnoeren afgezet.

Weinig succes

Zowel in de uiterwaard als op de bouwlocatie bleek de kooractiviteit steeds van korte duur. De dieren hebben niet langer dan een week van één locatie geroepen. Zodra de eisnoeren waren afgezet werd het rond een plasje stil. In de uiterwaard begonnen de dieren opnieuw te roepen nadat drooggevallen plassen weer waren vol geregend. Bij de bouwlocatie waren de koren steeds op nieuwe plekken te horen. Als we uitgaan van het aantal eisnoeren dan zijn de beide populaties vergelijkbaar van omvang. Als we het aantal koortjes van de diverse locaties optellen zouden we bij de bouwlocatie op het dubbele aantal dieren uitkomen dat bij de uiterwaard. Het voortplantingssucces is op beide plaatsen beperkt en sterk afhankelijk van de regenval.

*Een drassig stukje
weiland waar de
rugstreeppaddenlarfjes
zijn gemetamorfoseerd.*

